

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060103

DOM
2026-09-23
Stockholm

Mål nr
M 17526-25

Sid 1 (5)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2025-11-13 i mål nr M 791-25, se bilaga A

PARTER

Klagande

Sandviken Energi Vatten AB, 556791-6043
Box 91
811 21 Sandviken

Ombud: K.H. och E.S.

Motpart

1. Länsstyrelsen i Gävleborgs län
801 70 Gävle

2. R.K.

SAKEN

Lagligförklaring av befintliga grundvattenbrunnar och tillstånd till uttag av grundvatten m.m. vid Järbo grundvattentäkt i Sandvikens kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avvisar R.K.s yrkanden.
2. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att villkor 2 ges följande lydelse.

2. Vattenuttaget, sammanlagt för samtliga brunnar, får maximalt uppgå till 1 700 m³ per dygn.

Dok.Id 2393748

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50
E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Sandviken Energi Vatten AB (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, i första hand ska upphäva villkor 2. I andra hand har bolaget yrkat att villkor 2 ska ändras och ges följande lydelse.

2. Vattenuttaget, sammanlagt för samtliga brunnar, får maximalt uppgå till 1 700 m³ per dygn.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län (länsstyrelsen) har medgett bolagets andrahandsyrkande.

R.K. har motsatt sig att tillstånd lämnas till uttag av grundvatten. I andra hand har han yrkat att målet återförvisas för ytterligare utredning. Han har vidare begärt att eventuellt tillstånd förenas med strikta villkor avseende kontrollprogram, mätning av grundvattennivåer och strömriktningar, provtagning av vattenkvalité, skyldighet att vidta omedelbara åtgärder vid minsta tecken på negativ påverkan samt skyddszoner och restriktioner från identifierade riskområden uppströms. Han har även begärt att tiden för oförutsedd skada bör fastställas till minst 10 år och att ekonomisk säkerhet bör ställas.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har anfört i huvudsak följande. Järbo grundvattentäkt ska förse både Järbo och Kungsberget med dricksvatten. Mark- och miljödomstolen har i villkor 2 angett att ett vattenuttag om maximalt 40 m³ per timme får ske. Mängdregleringen har tagits fram genom en omräkning av den av bolaget föreslagna mängdregleringen per månad till mängd per timme. Av driftskäl går det inte att använda en sådan framräknad mängd som ett timvillkor för någon vattentäkt, eftersom högre uttagsmängder behövs under kortare perioder och under enskilda timmar. Villkoret har meddelats utan föregående kommunikation från mark- och miljödomstolen och utan att någon har påtalat att det finns ett behov av ytterligare mängdreglering. Begränsningen medför problem för driften och riskerar att bolaget gör sig skyldig till villkorsbrott. Det förekommer flera

situationer när uttaget kan överstiga 40 m³ per timme, exempelvis vid kortare perioder under dygnet då högreservoaren behöver fyllas upp och vid läckage i ledningsnätet. Under ett normalt dygn kommer flödet överskrida 40 m³ per timme under 3–6 timmar. Storleken på uttaget under kortare tidsenhet än en månad påverkar inte bedömningen av storleken på påverkansområdet eller omfattningen av miljökonsekvenserna eftersom högre tillfälliga uttagsmängder måste efterföljas av lägre uttagsmängder om tillståndsgivna års- och månads mängder ska kunna innehållas.

Om Mark- och miljööverdomstolen anser att det finns skäl till ytterligare mängdbegränsning utöver mängden per månad bör en sådan begränsning göras per dygn. Av den historiska vattenförbrukningen framgår att vattenuttaget kan komma att uppgå till 1 600 m³ per dygn, men ett villkor bör sättas med viss marginal. På grund av den tröghet som finns i grundvattensystemet kommer den begränsning som föreslagits av bolaget i andra hand inte att påverka påverkansområdet eller ge upphov till några ytterligare miljökonsekvenser. Vattensystemet är vidare uppbyggt för att följa uttaget per dygn som minsta tidsenhet, varför en reglering med uppföljning per timme innebär en betydande tillkommande administration.

Bolaget har gett in ett utlåtande om mängdreglering avseende grundvattenuttaget.

Länsstyrelsen har anfört att de senaste tillstånden för vattenuttag från grundvattentäkter i Gävleborgs län har erhållit villkor om maximalt uttag per dygn och att det är rimligt att även det aktuella tillståndet får en sådan begränsning.

R.K. har bland annat anfört att det finns risk för påverkan på dricksvattentäkten till följd av det ökade grundvattenuttaget, att utredningen i målet är bristfällig och att påkopplingen till Kungsberget medför en kraftigt ökad belastning på vattenresursen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att R.K.s yrkanden inte kan prövas, eftersom han inte har överklagat mark- och miljödomstolens dom. Hans yrkanden ska därför avvisas.

Bolaget har i Mark- och miljööverdomstolen gett in underlag som visar dels historiska variationer av vattenuttaget över tid, dels förväntade framtida variationer. Av underlaget framgår att vattenuttaget varierar betydligt över ett dygn och mellan veckodagar både i Järbo och i Kungsberget. Det framgår också av underlaget att ett större vattenuttag under en kortare period, t.ex. under ett dygn, inte kommer att inverka på påverkansområdets utbredning. Vidare har bolaget anfört att en reglering med uppföljning per timme innebär en betydande tillkommande administration, eftersom systemet är uppbyggt för att redovisa uttaget per dygn som minsta tidsenhet. Mark- och miljööverdomstolen finner att utredningen visar att det inte är miljömässigt motiverat att reglera vattenuttaget på timbasis. Inte heller länsstyrelsen har bedömt att uttaget behöver regleras på timbasis.

Domstolen instämmer dock i mark- och miljödomstolens bedömning att uttaget även bör regleras på kortare tidsskala än månadsbasis för att undvika en stor lokal avsänkning av grundvattennivån. Det bör därför föreskrivas en begränsning av vattenuttaget per dygn.

Bolaget har yrkat att en sådan reglering i så fall ska bestämmas till maximalt 1 700 m³ per dygn. Underlaget i målet visar att det framtida dygnsuttaget av vatten under ett dygn kan komma att uppgå till 1 600 m³. Enligt Mark- och miljööverdomstolen är det rimligt att bolaget ges en viss marginal för det maximala dygnsuttaget, särskilt då vattenverksamhetens ändamål är att förse Järbo och Kungsberget med dricksvatten. Dygnsuttaget bestäms därför till maximalt 1 700 m³ per dygn.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 21 oktober 2026.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Malin Wik och Christina Ericson, referent,
tekniska rådet Claes Becker samt hovrättsrådet Elisabeth Hartley.

Föredraganden har varit Camilla Nyström

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
Rotel 15

Mål nr M 791-25

Rättelse/komplettering

Dom, 2025-11-13

Rättelse, 2025-11-17

Beslutat av: chefsrådmannen Marit Åkerblom

Rättelse jml RB 17 kap 15 §

Villkor 4 innehåller, till följd av rättens skrivfel, en uppenbar oriktighet. Rätt lydelse ska vara följande.

Ett kontrollprogram ska upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten och ges in till tillsynsmyndigheten senast tre (3) månader efter att tillståndet tagits i anspråk.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
Meddelad i Östersund
2025-11-13

Målnummer
M 791-25

SÖKANDE

Sandviken Energi Vatten AB, 556791-6043
Box 91
811 21 Sandviken

Ombud:
K.H. och E.S.

Sakägare

1. J.B.

2. B.O.E.

3. A-S.G.

4. N-G.G.

5. H.M.H.

6. H.B.H.

7. A AB

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

8. Y.R.I.K.

9. R.M.N.

10. E.S.

SAKEN

Lagligförklaring av befintliga grundvattenbrunnar och tillstånd till uttag av grundvatten m.m. vid Järbo grundvattentäkt, Sandvikens kommun

Huvudavrinningsområde: 52 (Gavleån)
Koordinater (SWEREF99 TM): N 6731229, E 587684
AnläggningsID: 76653

DOMSLUT

Lagligförklaring

Mark- och miljödomstolen lagligförklarar med stöd av 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken två befintliga grundvattenbrunnar (VVB2 och VVB3) på fastigheten X, i Sandvikens kommun.

Tillstånd vattenverksamhet

Mark- och miljödomstolen lämnar Sandviken Energi Vatten AB tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att inom fastigheten X i Sandvikens kommun

- anlägga upp till två nya ersättningsbrunnar inom det skrafferade området enligt domsbilaga 1.

- avleda grundvatten intill en total mängd av 274 500 m³ per år, maximalt 28 400 m³ per månad, fritt fördelat mellan olika uttagsbrunnar.

Villkor

För verksamheten gäller följande villkor

1. Arbetena ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Sandviken Energi Vatten AB angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet.
2. Vattenuttaget, sammanlagt för samtliga brunnar, får maximalt uppgå till 40 m³ per timme.
3. Vattentäkten ska, senast 3 månader efter att tillståndet tagits i anspråk, vara utrustad med en eller flera summerande vattenmätare för kontroll av total utgående vattenmängd från vattentäktsområdet.
4. Ett kontrollprogram ska upprättas i samråd med tillståndsmyndigheten och ges in till tillståndsmyndigheten senast 3 månader efter att tillståndet tagits i anspråk.

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen förordnar att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft. Sandviken Energi Vatten AB ska vid ianspråktagande av detta verkställighetsförordnande hos Länsstyrelsen i Gävleborgs län ställa säkerhet i enlighet med 22 kap. 28 § miljöbalken.

Rättegångskostnader

Mark- och miljödomstolen förpliktar Sandviken Energi Vatten AB att till Länsstyrelsen i Gävleborgs län betala ersättning för rättegångskostnader med 4 800 kr. På beloppet ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Övriga frågor

- Mark- och miljödomstolen bestämmer att den tid, inom vilken de i denna dom tillståndsgivna arbetena ska vara utförda, ska vara tio år efter dagen denna dom vunnit laga kraft.
 - Mark- och miljödomstolen bestämmer tiden inom vilken anspråk med anledning av oförutsedda skador ska anmälas till tio år, räknat från utgången av arbetstiden.
 - Mark- och miljödomstolen beslutar att den förlust enligt 31 kap. 22 § miljöbalken som verksamhetsutövaren är skyldig att underkasta sig utan ersättning ska vara en tjugondel av produktionsvärdet.
 - Mark- och miljödomstolen bestämmer slutligen prövningsavgiften till 37 450 kr. Avgiften är betald.
-

INNEHÅLL

DOMSLUT	2
Lagligförklaring.....	2
Tillstånd vattenverksamhet.....	2
Villkor	3
Verkställighetsförordnande	3
Rättegångskostnader	4
Övriga frågor	4
BAKGRUND	7
ANSÖKAN	7
Yrkanden	7
Förslag till villkor	8
Bakgrund till ansökan	8
Rådighet	9
Höjdsystem och fixpunkt.....	10
Planförhållanden med mera	10
Hydrogeologiska förhållanden.....	11
Teknisk beskrivning	11
Miljökonsekvenser	13
Miljökvalitetsnormer.....	18
Iakttagande av de allmänna hänsynsreglerna	22
Sakägare	24
Kontrollprogram	24
Samråd	24
Verkställighetsförordnande	25
Arbetstid med mera.....	26
YTTRANDEN.....	26
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	26
Enskilda fastighetsägare.....	28
BOLAGETS BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDEN	30
Länsstyrelsen i Gävleborgs län.....	30
A AB, ägare till fastigheterna A.....	31

J.B., ägare till fastigheten B.....	32
R.K., ägare till fastigheten C.....	32
B.O.Ö.E., ägare till fastigheten D	33
A-S- & N-G.G., ägare till fastigheten E.....	33
H & M.H., ägare till fastigheten F	34
M.N., ägare till fastigheten G	36
DOMSKÄL	36
Domstolens sammansättning m.m.	36
Rådighet	36
Miljöbedömning	37
Lagligförklaring.....	37
Tillåtlighet vattenverksamhet	38
Villkor	39
Kontroll	40
Verkställighetsförordnande	40
Arbets tid.....	41
Tid för anmälan av oförutsedd skada	41
Ersättningsfri andel	41
Rättegångskostnader	41
Prövningsavgift.....	41
HUR MAN ÖVERKLAGAR	41

BAKGRUND

I Järbo har Sandviken Energi Vatten AB en grundvattentäkt som sedan mitten av 1900-talet har försett samhället Järbo med dricksvatten men som idag saknar tillstånd för bortledning av grundvatten. Samma bolag ansvarar även för dricksvattenförsörjning inom turistorten Kungsberget där försörjningskapaciteten är otillräcklig. Syftet med tillståndsansökan är att lagligförklara den befintliga anläggningen och säkra dricksvattenförsörjningen i Järbo och Kungsberget.

ANSÖKAN**Yrkanden**

Sandviken Energi Vatten AB (nedan "SEVAB") yrkar, som bolaget slutligen har bestämt sin talan, att mark- och miljödomstolen ska

1. förklara två befintliga grundvattenbrunnar (VVB2 och VVB3) på fastigheten X, i Sandvikens kommun, i det utförande som anges i ansökan, lagliga med stöd av 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken,
2. lämna tillstånd att, inom ramen för sökt arbetstid, anlägga två nya ersättningsbrunnar inom det skrafferade i Bilaga A och
3. lämna tillstånd till grundvattenuttag vid befintlig vattentäkt med 274 500 m³ /år med ett maximalt månadsuttag på 28 400 m³, fritt fördelat mellan brunnarna,
4. bestämmer arbetstiden till tio år från lagakraftvunnen dom, och
5. bestämmer den tid inom vilken anspråk i anledning av oförutsedd skada ska ha framställts till fem år från utgången av arbetstiden.
6. förordna att bolaget får ta tillståndet i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

Förslag till villkor

Som villkor för tillståndet föreslår och åtar sig SEVAB följande.

1. Arbetena ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad SEVAB angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet.
2. Ett kontrollprogram ska upprättas i samråd med tillståndsmyndigheten och ges in till tillståndsmyndigheten senast tre månader efter det att tillståndet vunnit laga kraft.

Bakgrund till ansökan

SEVAB söker tillstånd för grundvattenuttag ur de två befintliga grundvattenbrunnarna i Järbo. För att kunna förse Järbo och Kungsberget med tillräckligt med vatten behöver uttaget vid Järbo öka jämfört med historiska uttag. Baserat på nuvarande vattenbehov och beräknat framtida vattenbehov ansöker SEVAB om ett uttag på 274 500 m³ per år, med ett maximalt månadsuttag om 28 400 m³, fritt fördelat mellan brunnarna. Tillståndsansökan inkluderar även lagligförklaring av de två befintliga grundvattenbrunnarna samt tillstånd för att vid behov anlägga upp till två nya ersättningsbrunnar. Eventuella ersättningsbrunnar ska placeras inom fastigheten X. Ersättningsbrunnarna får placeras maximalt 10 m öster om de befintliga brunnarna, för att hålla tillräckligt säkerhetsavstånd till vägen och för att inte riskera att påverka källan 'Järbo smörhålet' mer än vad som anges i ansökan. Ersättningsbrunnar bör heller inte placeras inom den södra delen av fastigheten, för att inte riskera påverka vattendraget mer än vad som anges i ansökan.

Anläggningsskedet

Under anläggningsskedet innebär den ansökta verksamheten en påverkan i form av borring av upp till två nya grundvattenbrunnar i det fall då en eller båda av de befintliga brunnarna behöver tas ur bruk. De nya brunnarna bedöms

kunna installeras inom 10 m från de befintliga brunnarna och inom samma fastighet som dagens brunnar. De nya brunnarna bedöms motsvara de befintliga brunnarna i diameter och djup. Installation av grundvattenbrunnar kräver användning av en brunnsborrningsmaskin som med en borrkrona penetrerar marken. Under tiden tas det material som lossas av bormaskinen upp till markytan där det samlas upp och skickas till lämplig avfallsanläggning. Vanligtvis krävs spolvatten till borrhningen. Anläggningsskedet är uppskattningsvis upp till 3 dagar per brunn, inklusive etablering och avetablering. Påverkan är sammanfattningsvis mycket lokal och kortvarig.

Driftskedet

Under driftskedet innebär den ansökta verksamheten en påverkan i form av ett grundvattenuttag på 274 500 m³ /år och maxmånadsuttag på 28 400 m³ /månad. Detta ger upphov till en direkt miljöeffekt i form av en grundvattenavsänkning. Eftersom grundvattenuttagen vid vattentäkten har pågått under många år har det påverkansområde som de befintliga uttagen medför sedan länge redan utbildats. Tillståndsansökan innehåller en bedömning av det nya påverkansområdets storlek, vilket är en jämförelse mellan nollalternativet (dvs inga uttag alls) och det sökta uttaget.

Rådighet

SEVAB äger fastigheten Sandviken X och har därmed rådighet över vattnet inom det område där vattenverksamheten avses bedrivas i enlighet med 2 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Höjdsystem och fixpunkt

De höjder som anges i ansökan med bilagor är, om inte annat anges, RH 2000 och koordinatsystemet är SWEREF99 16 30.

Planförhållanden med mera

Området vid Järbo vattentäkt är inte detaljplanelagt men omnämns i översiktsplanen för Sandvikens kommun 2030.

I översiktsplanen beskrivs att ras- och skredrisker finns inom Sandvikens kommun. Riskerna finns främst kring raviner i lösa jordlager som särskilt förekommer kring Jädraån i norra delen av kommunen, ner till Kungsfors/Kungsberget och Järbo. En översiktlig stabilitetskartering har utförts av MSB (dåvarande Räddningsverket) 2008 för specifika orter, inklusive Järbo. En geoteknisk utredning har utförts med avseende på både markstabilitet och skredrisker och ansökt verksamhet är förenlig med översiktsplanen.

Riksintresset Norra Stambanan är beläget inom påverkansområdet. Det geotekniska underlaget, inklusive resultat från geotekniska undersökningar, visar att marken längs med järnvägen inte är sättningskänslig. Den ansökta verksamheten medför enbart obetydliga konsekvenser för riksintresset Norra Stambanan.

Kungsberget är vidare klassat som ett riksintresse för friluftsliv. Den ansökta verksamheten syftar till att säkra dricksvattenförsörjningen även i Kungsberget, vilket innebär positiva konsekvenser för riksintresset.

Hydrogeologiska förhållanden

Vattentäkten i Järbo tar sitt vatten från Jädraåsen. Jädraåsen är ett av Sveriges geologiska undersökning (SGU) utpekat grundvattenmagasin ("Jädraån S", delområde 8066), med uppskattade uttagsmöjligheter på upp till 25–125 l/s (2 000 – 10 000 m³/d). Åsens flanker, som överlagras av tätare lager, bedöms av SGU ha lägre uttagsmöjligheter, se s. 21 i domen.

Trots att åsen sträcker sig många kilometer norrut, är åsen inte ett sammanhängande magasin enligt SGU utan indelat i ett flertal mindre magasin; vattentäkten ligger inom det grundvattenmagasin som, enligt SGU, börjar vid Kungsfors (cirka 7 km uppströms vattentäkten). Gränsen mellan magasinerna bedöms dock inte vara en grundvattendelare utan vattenutbyte kan ske mellan magasinerna. Grundvattnet inom grundvattenmagasinet flödar enligt SGU i sydöstlig riktning.

En grundvattenkälla ('Järbo smörhålet') ligger på andra (östra) sidan vägen från vattentäkten.

Teknisk beskrivning

Tekniska installationer

Vattentäkten består av två uttagsbrunnar som båda är grusfilterbrunnar (benämnda VVB2 och VVB3) installerade i en isälvsavlagring som löper i nordväst-sydöstlig riktning genom samhället. Vattentäkten har varit i drift sedan mitten på 1900-talet och idag används vanligtvis brunnarna växelvis. Pumparna har vardera en maximal kapacitet på upp till 33,6 m³/h med ett genomsnittligt uttag på cirka 20 m³/h. Vattnet pumpas upp till SEVABs vattenverk i närheten av uttagsbrunnarna där vattnet renas innan det pumpas vidare till Järbos vattentorn. Det saknas installationsdata för uttagsbrunnarna men de antas vara cirka 20 meter djupa med ett 3 meter långt filter.

Drift och framtida behov

Medeluttaget för takten mellan januari 2017 och 2020 var i genomsnitt 12 600 m³ /månad (cirka 412 m³/dygn). Från 2017 till 2020 har vattenuttaget i Järbo ökat och stabiliserats under perioden januari 2020 till juli 2023 till i genomsnitt 13 700 m³/månad (cirka 450 m³/dygn). SEVAB avser att koppla in Kungsberget, beläget cirka 8 km nordväst om Järbo, till Järbo vattentäkt, där dricksvattenbehovet mellan september 2022 och augusti 2023 var cirka 1 700 m³/månad (motsvarande cirka 56 m³/dygn).

Det genomsnittliga vattenuttaget mellan januari 2020 och juli 2023 för båda orterna var 15 400 m³/månad (motsvarande cirka 505 m³/dygn och 185 000 m³/år). Det för båda orterna totalt maximala månadsuttaget var i juli 2023 cirka 18 700 m³ (motsvarande 613 m³/dygn).

Under den analyserade perioden (januari 2017 till och med juli 2023) har 36 dygn med ovanligt höga (mellan 612 m³/dygn och 850 m³ /dygn) grundvattenuttag identifierats. Höga dygnsuttag har skett mellan två och tre gånger per år och vanligtvis under en till två dagar, förutom i februari 2023 då ovanligt höga vattenuttag skedde under en tvåveckorsperiod. Orsaken till dessa ovanligt höga uttag är fortfarande oklart men kan bero på fel i statistiken, läckage på ledningsnät, underhållsarbete eller på grund av att en enskild kund har haft ett tillfälligt stort behov.

Visionen för Järbo är att antalet invånare ska öka med 20 procent till år 2030. Kungsberget har en vision att bygga ut sin turistnäring och fördubbla kapaciteten och därav öka vattenförbrukningen med 100 procent. För att kunna förse båda samhällena med tillräckligt med vatten behöver uttaget vid Järbo därför öka jämfört med historiska uttag. Baserat på nuvarande vattenbehov samt den befolkningsökning som förväntas uppgår prognoserat framtida vattenbehov och sökt uttag för Järbo grundvattentäkt till ett uttag om 274 500

m³/år, med ett maximalt månadsuttag om 28 400 m³, fritt fördelat mellan brunnarna.

Miljökonsekvenser

Naturmiljö

Anläggningsskedet innebär ingen effekt på grundvattennivån. Den påverkan som den ansökta verksamheten innebär under driftskedet leder till en direkt miljöeffekt i form av en grundvattenavsänkning, som i sin tur kan leda till en indirekt miljöeffekt i form av minskat flöde vid källan 'Järbo smörhålet'. En sådan miljöeffekt vore lokal och bestående.

Enligt grundvattenmodellen beräknas avsänkningen av grundvattennivån i isälvsavlagringen vid källan bli cirka 0,4 m för ett värsta fallscenario med torra förhållanden, från 86,5 till 86,1 m. Då källan är belägen på cirka +84 m kommer grundvattennivån vid källan fortfarande överstiga dess läge med cirka 2 m, och grundvatten kommer därmed även framgent tränga ut genom källan under hela året. Då grundvattennivån vid källan fortsatt bedöms överskrida markytan (trots viss avsänkning) anses miljöeffekten sammantaget vara försumbar, vilket i sin tur innebär en obetydlig konsekvens för källan (med lågt värde).

Sammantaget bedöms planerad verksamhet innebära en försumbar effekt och därmed en obetydlig konsekvens för källan 'Järbo smörhålet' under driftskedet, då endast små eller obetydliga effekter på grundvattennivån vid källan förväntas. Inga miljöeffekter på källan från den ansökta verksamheten förväntas under anläggningsskedet.

Ytvatten

Anläggningsskedet innebär ingen påverkan på vattenföringen i Jädraån. Den ansökta verksamheten innebär en påverkan i form av grundvattenuttag i

driftskedet, som leder till en direkt miljöeffekt i form av en grundvattenavsänkning som i sin tur kan leda till en indirekt miljöeffekt i form av minskad vattenföring i Jädraån. Effekten skulle variera med tid men vara bestående och skulle kunna påverka flödet även nedströms vattentäkten Järbo samt utanför påverkansområdet.

För att kvantifiera en eventuell minskning av flödet i Jädraån kan en jämförelse mellan det ansökta uttaget på 274 500 m³ och vattenföringen i Jädraån på årsbasis göras. Även om hela det sökta uttaget skulle tas direkt från Jädraån motsvarar detta en försumbar andel av Jädraåns flöde.

Då årsuttaget från vattentäkten motsvarar en andel på mindre än 1 procent av vattenföringen i Jädraån bedöms miljöeffekten på ytvatten från den ansökta verksamheten vara försumbar och konsekvensen därmed obetydlig.

Sammantaget bedöms planerad verksamhet innebära en försumbar effekt och därmed en obetydlig konsekvens för Jädraån i driftskedet. Inga miljöeffekter på ytvatten från den ansökta verksamheten förväntas under anläggningsskedet.

Brunnar

Anläggningsskedet innebär ingen påverkan på vattentillgången. Den ansökta verksamheten leder till en positiv konsekvens för vattentäkten i Järbo då dricksvattenuttaget för Järbo och Kungsberget säkras genom ett tillstånd. Därutöver bedöms den ansökta verksamheten leda till obetydliga konsekvenser för samtliga dricksvattenbrunnar förutom två (H samt I), för samtliga bevattningsbrunnar förutom två (J samt K) samt för samtliga brunnar med okänd användning. Övriga fyra brunnar bedöms kunna få en liten konsekvens. För tre av de fyra dricks- och bevattningsbrunnarna som kan få en liten konsekvens (samtliga utom K) finns kommunalt vatten som alternativ vattenförsörjning.

Då den sökta verksamheten huvudsakligen bedöms leda till obetydliga konsekvenser avseende vattentillgång till enskilda brunnar, förutom enstaka dricksvattenbrunnar och bevattningsbrunnar för vilka verksamheten kan leda till små negativa konsekvenser, behövs inga skyddsåtgärder.

Yt- och grundvattenkvalitet

Under anläggningsskedet kommer maskiner som innehåller petroleumprodukter att användas i närheten av vattentäkten, där marken bedöms vara genomsläpplig. Vid eventuella spill finns det en risk för förorening av grundvattnet som kan leda till en effekt i form av försämrad vattenkvalitet vid vattentäkten, enskilda vattentäkter eller grundvattenberoende ytvatten eller naturobjekt belägna nedströms vattentäkten.

Konsekvensbedömningen tyder på att eventuella föroreningar i närheten av vattentäkten kan leda till stora konsekvenser, varför skyddsåtgärder behöver vidtas. Eventuell brunnborrning kommer att ske inom vattentäktens eget vattenområde, och därmed finns det skyddsföreskrifter att förhålla sig till.

Hantering av maskiner, associerade petroleumprodukter och eventuella andra potentiellt förorenande kemikalier ska ske på ett sådant sätt att varken yt- eller grundvatten kan förorenas vid eventuella spill. Till exempel kommer maskinerna ha med absorbenter för att direkt kunna omhänderta eventuellt spill eller läckage. Eventuell uppställning av maskinerna kommer att ske utanför vattenskyddsområdet och helst inte på genomsläpplig mark, för att undvika risken för sabotage på oövervakade maskiner som kan medföra spill. Det kommer också säkerställas att personal på plats har kunskap om vattenskyddsområdet samt dess gränser och restriktioner, vilket kommer ingå som en del av kontrollprogrammet för anläggningsskedet.

Med föreslagna skyddsåtgärder under anläggningsskedet bedöms den ansökta verksamheten leda till en försumbar effekt och obetydlig konsekvens för

vattentäkten och ytvatten med avseende på föroreningsspridning och vattenkvalitet.

För driftskedet bedöms den ansökta verksamheten innebära en försumbar effekt och obetydlig konsekvens för vattentäkten och brunnar, avseende grundvattenkvalitet. För källan och ytvatten skulle den ansökta verksamheten kunna leda till en förbättrad vattenkvalitet och därmed positiv effekt och konsekvens.

Byggnader och anläggningar

Brunnsbörning under anläggningsskedet medför inte ökad risk för sättningar. Den ansökta verksamheten innebär en påverkan i form av grundvattenuttag i driftskedet, som leder till en direkt miljöeffekt i form av en grundvattenavsänkning, som i sin tur kan leda till en indirekt miljöeffekt i form av sättningar med sättningsskador som möjlig påföljd. Om grundvattnets trycknivå sjunker över tid kan en lera konsolideras, vilket kan ge upphov till markrörelser i form av sättningar. Markrörelser kan i sin tur leda till att byggnader och/eller anläggningar inom området där sättningar pågår kan då skadas, beroende på dess sättningssänslighet.

Inom ramen för tillståndsansökan har geotekniska undersökningar utförts i december 2024 i syfte att undersöka markens sättningssänslighet, framför allt kring skyddsobjekten järnvägen och vägar 302 och 542. Undersökningarna har omfattat undersökningsmetoder som undersöker jordlagerföljder och sättningssänslighet, samt installation av grundvattenrör.

De geotekniska undersökningarna har visat att marken längs med järnvägen består av silt utan underliggande lera och området bedöms därför ej som sättningssänsligt. Kring skolan har bara noterats leriga inslag ovanför grundvattnets trycknivå, och detta område bedöms därmed inte heller som sättningssänsligt. Sammantaget tyder det insamlade geotekniska underlaget

(inklusive både tidigare och nya geotekniska undersökningar) på att en ren lera saknas under grundvattnets trycknivå inom områden med postglacial sand. Marken som till ytan består av postglacial sand bedöms därmed inte som sättningssärlig.

Längs med väg 302 inom den södra delen av påverkansområdet finns lera, men den beräknade avsänkningen på upp till 0,6 m beräknas inte ge upphov till några sättningar. Det är också värt att notera att den befintliga verksamheten har pågått i över 50 år och att grundvattnets trycknivå inom eventuellt sättningssärliga jordlager därmed redan har sänkts av. Ingen övrig information har inkommit till SEVAB om att den befintliga verksamheten har lett till skador på befintliga byggnader och anläggningar. Dessutom kan tilläggas att järnvägen genom påverkansområdet har funnits i över 100 år och därmed kan jordlagren längs med sträckan antas vara konsoliderade på grund av lasten som järnvägstransporter innebär. Den geotekniska skrivbordsstudien har även omfattat en bedömning av stabilitet och skred. I utredningen har dels konstaterats att den förväntade grundvattenavsänkningen är liten samt att en stor del har historiskt redan utförts, dels att en sänkt grundvattennivå medför en högre hållfasthet vilket ökar markstabiliteten och minskar risken för skred.

Den geotekniska utredningen visar att den ansökta verksamheten leder till försumbara effekter avseende sättningar och därmed obetydliga konsekvenser för samtliga skyddsobjekt i form av byggnader och anläggningar. Inga skyddsåtgärder behövs.

Sårbarhet för yttre händelser

De yttre händelser som bedöms vara av vikt för den ansökta verksamheten är översvämningssrisk samt klimatförändringar. Avseende översvämning på grund av skyfall bedöms den genomsläppliga marken vara en god förutsättning för att vattentäktens uttagsbrunnar inte ska påverkas av skyfall. Genomförd modellering tyder på att isälvsavlagringen kan bistå grundvattentäkten med

tillräckligt med grundvatten, även vid torra förhållanden. Sammantaget bedöms vattentäkten således inte vara sårbar för yttre händelser som översvämningar och klimatförändringar. Däremot rekommenderas regelbundna mätningar av grundvattennivåer, särskilt under torra perioder, för att säkerställa grundvattentillgången.

Miljökvalitetsnormer

Ytvatten

Inom påverkansområdet för den ansökta verksamheten ligger vattendraget Jädraån som är klassat som en ytvattenförekomst som i VISS är benämnd ”Gavleån” (WA35993300, SE672995-154602). Enligt VISS har Gavleån måttlig ekologisk status med medel tillförlitlighet, se Tabell 1. Enligt VISS är även ekologisk status måttlig på grund av måttlig status med avseende på kvalitetsfaktorn ’Fisk’. Vattenförekomsten anses inte uppnå god kemisk status på grund av ett flertal prioriterade ämnen som inte uppnår god status (bland annat endosulfan, klorfenvinfos och bromerad difenyleter). I den ekologiska statusen ingår hydrologisk regim under Hydromorfologi. För Gavleån är ingen av parametrarna (Specifik flödesenergi i vattendrag, Volymavvikelse i vattendrag samt Avvikelse i flödets förändringstakt) klassade. Enligt förvaltningscykel 3 (2017–2021) har vattenförekomsten miljökvalitetsnormer i form av god ekologisk status och god kemisk ytvattenstatus (se tabell 1 nedan) med mindre stränga krav för bromerad difenyleter och kvicksilver/kvicksilverföreningar, samt tidsfrist till 2027 för endosulfan, fluoranten, klorfenvinfos och kloralkaner (C10-13).

Tabell 1. Översikt över miljökvalitetsnormer och klassning av status i Jädraån

Gavleån (Jädraån)	Ekologisk status	Kemisk status
Statusklassning	Måttlig	Uppnår ej god
Miljökvalitetsnorm	God ekologisk status 2045	God kemisk ytvattenstatus

Ytvattenförekomsten Gavleån är också en dricksvattenförekomst och har därmed ytterligare krav enligt dricksvattenföreskrifterna.

Konsekvensbedömningen för den ansökta verksamheten på grundvattenkvalitet, inklusive eventuella effekter för ytvatten (Jädraån), finns beskrivet i underlaget. Miljöeffekten för Jädraån, avseende vattenkvalitet anses vara försumbar och konsekvensen obetydlig, varför vattenförekomsten Gavleåns kemiska status och ekologiska status (avseende särskilt förorenade ämnen) inte bedöms påverkas av den ansökta verksamheten. Därmed äventyrar den ansökta verksamheten inte heller möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormerna avseende vattenkvalitet.

Den ansökta verksamheten innebär en påverkan i form av grundvattenuttag i driftskedet, som leder till en direkt miljöeffekt i form av en grundvattenavsänkning som i sin tur kan leda till en indirekt miljöeffekt i form av minskat flöde i vattenförekomsten Gavleån. Ett eventuellt minskat flöde i ytvattenförekomsten skulle kunna leda till förändring i kvalitetsfaktorn hydrologisk regim, som teoretiskt sett skulle kunna förändra vattenförekomstens ekologiska status. Kvalitetsfaktorn hydrologisk regim i vattendrag beskrivs som det hydrologiska tillstånd en ytvattenförekomst uppvisar avseende vattenflödesvolym, vattenflödesdynamik och tillgänglig flödeseffekt relativt referensförhållandet. Kvalitetsfaktorn hydrologisk regim i vattendrag ska klassificeras utifrån parametrarna specifik flödeseffekt, volymsavvikelse, flödets förändringstakt samt vattenståndets förändringstakt. Vid sammanvägningen av parametrarna ska den parameter vara utslagsgivande som har sämst status.

För den ansökta verksamheten är det främst en volymavvikelse i Gavleån som skulle kunna uppstå på grund av grundvattenuttaget. Volymsavvikelse i vattendrag beskrivs som den genomsnittliga volymsavvikelsen i ytvattenförekomstens vattenföring mellan den nuvarande reglerade flödesregimen och den naturliga flödesregimen. En relativ volymavvikelse kan

beräknas genom att jämföra en naturlig vattenföring med en påverkad vattenföring och uttrycks vanligtvis i procent.

Konsekvensen på flödet i Gavleån och den maximala effekten på medelvattenföringen (MQ) beräknades till 0,2 procent, vilket enligt bedömningsgrunderna för volymavvikelser i vattendrag motsvarar klass 5 och Hög status. Därmed bedöms den ansökta verksamheten inte leda till en försämring av statusen på kvalitetsfaktorn (hade den varit klassad) eller påverka möjligheterna att uppfylla miljökvalitetsnormerna. Dessutom kan de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna endast försämra den ekologiska statusen från hög till god och den ekologiska potentialen från maximal till god enligt HVMFS 2019:25.

Sammantaget bedöms att miljökvalitetsnormerna som ska vara uppfyllda år 2045 inte kommer att påverkas av den ansökta verksamheten då den inte innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt miljökvalitetsnormen

Grundvatten

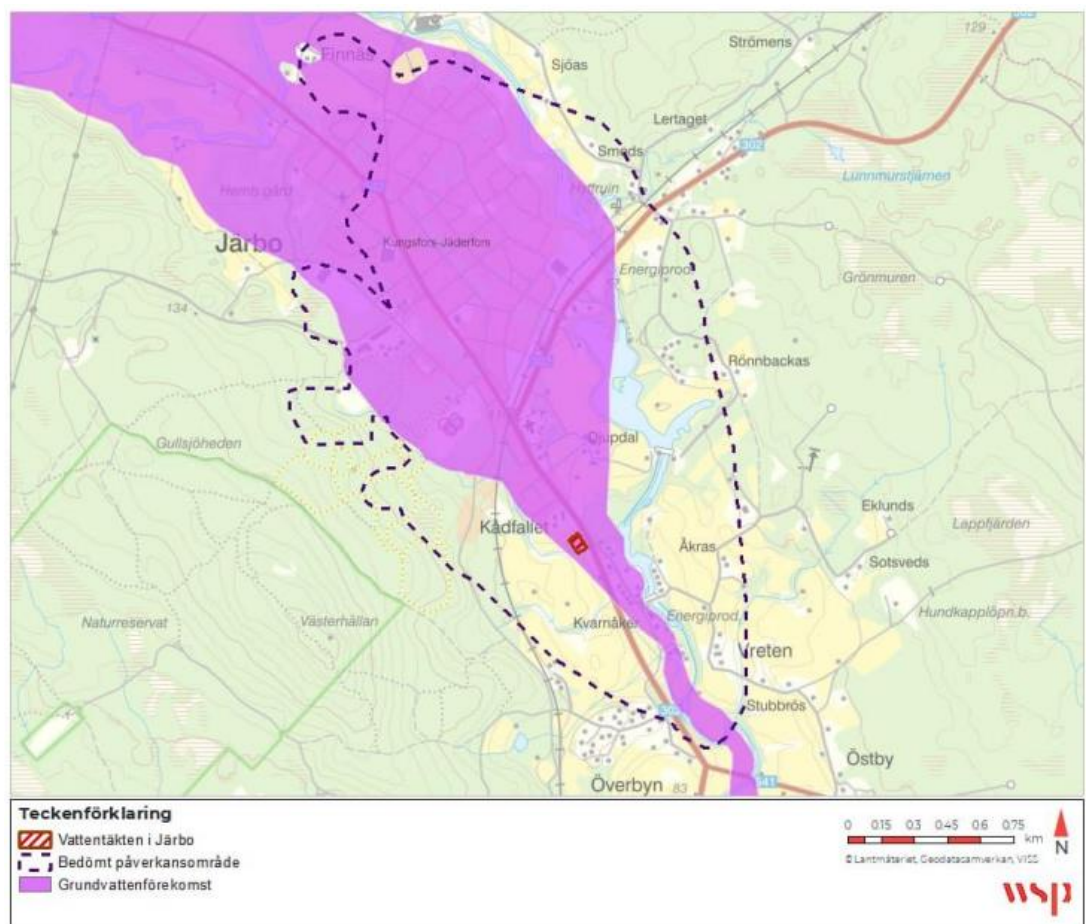
Isälvsavlagringen från vilken vattentäkten tar sitt vatten är en grundvattenförekomst (Järboåsen-Järbo, WA23368526, SE673213-587211), se figur nedan. Enligt VISS har grundvattenförekomsten god kvantitativ status med medel tillförlitlighet då det saknas nivåmätningar, se tabell 2 nedan. Enligt VISS är även kemisk status god men då med låg tillförlitlighet. Klassningen är baserad på mätdata för ett flertal parametrar, men påverkansanalysen i VISS tyder på risk för förorening med kvicksilver, bly och trikloretin som inte representeras av mätningarna.

Enligt förvaltningscykel 3 (2017–2021) har vattenförekomsten miljökvalitetsnormer i form av god kemisk grundvattenstatus och god

kvantitativ status, se Tabell 2. Grundvattenförekomsten Järboåsen-Järbo är också en dricksvattenförekomst och har därmed ytterligare krav enligt dricksvattenföreskrifterna.

Tabell 2. Översikt över miljökvalitetsnormer och klassning av status i Jädraån.

Järboåsen-Järbo	Kvantitativ status	Kemisk status
Statusklassning	God	God
Miljökvalitetsnorm	God kvantitativ status	God kemisk grundvattenstatus

Figur 1. Grundvattenförekomst inom och i närheten av påverkansområdet.

Under anläggningsskedet finns en risk för förorening av grundvattnet på grund av eventuella spill av petroleumprodukter. Den slutgiltiga konsekvensbedömningen, som inkluderar skyddsåtgärder för att motverka förorening under eventuell brunnborrning, är att den ansökta verksamheten leder till en försumbar effekt och obetydlig konsekvens för vattentäkten. Därmed bedöms den ansökta verksamheten inte heller innebära en försämring av grundvattenförekomstens kemiska status eller äventyra möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormerna avseende vattenkvalitet.

Sammantaget bedöms det grundvattenuttag som den ansökta verksamheten innebär vara tillräckligt litet för att inte innebära att grundvattenförekomsten Järboåsen-Järbos vattenmiljö försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status som vattnet ska ha enligt miljökvalitetsnormerna. Konsekvensen för miljökvalitetsnormer för grundvattenförekomsten bedöms därför vara acceptabel enligt SGU:s bedömningsgrunder.

Iakttagande av de allmänna hänsynsreglerna

Kunskapskravet

SEVAB har genom egen personal och genom att anlita tekniska konsulter tillräcklig kompetens för de tillståndssökta verksamheterna.

Erforderliga försiktighetsmått

Genom undersökningar har verksamhetsutövaren tillräckligt säkerställt att erforderliga försiktighetsmått kommer att vidtas. Inga skyddsåtgärder har identifierats som nödvändiga, utöver de som redan krävs för arbeten inom vattenskyddsområden.

Bästa möjliga teknik

Vid val av metod har eftersträvat teknik som kan användas samtidigt som den påverkar miljön och motstående intressen i övrigt i så liten utsträckning som möjligt.

Produktvalsprincipen

Inga biotekniska organismer eller kemikalietillsatser avses användas.

Resurshushållning

Verksamheten syftar till att tillgodose den allmänna dricksvattenförsörjningen. Uttaget av grundvatten för dricksvattenändamål sker i balans med grundvattenbildningen, som är en förutsättning för verksamheten. Ett kontrollprogram för att säkerställa detta kommer att utformas i samråd med tillsynsmyndigheten. Verksamheten är av sådan art att den inte innebär någon stor energikonsumtion eller annan resursförbrukning.

Lokaliseringsprincipen

Området för den sökta vattenverksamheten är inte planlagt. Verksamheten är given i förhållande till var den behöver bedrivas, varför lokaliseringen bedöms vara lämplig.

Principen att förorenaren ska betala

Den verksamhet som avses med denna ansökan bedöms inte aktualisera något ansvar för efterbehandling.

Sammantagen bedömning av hänsynsreglerna

SEVAB bedömer att verksamheterna innebär ett iakttagande av hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.

Sakägare

I en bilaga till ansökan redovisas en fastighets- och ledningsförteckning avseende fastigheter och ledningar som är belägna inom påverkansområdet. I förteckningen framgår bolagets bedömning gällande vilka som bedöms påverkas av sökt verksamhet och således vilka som bolaget anser vara sakägare.

Kontrollprogram

Enligt SEVAB:s egenkontrollprogram för vattentäkter övervakas det uttagna flödet från vattentäkten kontinuerligt via kontrollsystemet för vattenverket. Provtagning av råvatten och från vattenverket utgående dricksvatten sker i enlighet med gällande dricksvattenföreskrifter LIVSFS 2022:12. Därutöver mäts grundvattennivåer i samtliga befintliga och fungerande grundvattenrör. Dessa kontroller kommer att fortsätta och redovisas i det kontrollprogram som bolaget avser att arbeta fram och inge till tillsynsmyndigheten. Det kontrollprogram som avses är det kontrollprogram för driftskedet som SEVAB avser att ta fram i syfte att kontrollera att villkor enligt kommande dom och andra skyddsåtgärder som SEVAB åtagit sig under ansökningsprocessen efterlevs. Ett förslag till kontrollprogram utarbetas och ska senast tre månader efter det att tillståndet har vunnit laga kraft presenteras för tillsynsmyndigheten. Följande punkter är exempel på saker som kan komma att ingå i kontrollprogrammet:

- Mätning av grundvattennivåer i ett urval av relevanta grundvattenrör i området.
- Fortsatt mätning av uttagsmängder vid grundvattenbrunnarna.

Samråd

Den aktuella verksamheten medför inte per automatik betydande miljöpåverkan enligt bestämmelserna i miljöbedömningsförordningen

(2017:966). Bolaget har därför hållit undersökningssamråd med Länsstyrelsen, Västra Gästriklands samhällsbyggnadsförvaltning (VGS) och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten.

En samrådsredogörelse, vilken innefattar de inkomna yttrandena i sin helhet, har upprättats efter samrådet och skickats till länsstyrelsen för beslut om betydande miljöpåverkan. Därefter har länsstyrelsen beslutat att verksamheten inte medför betydande miljöpåverkan.

Under arbetet med miljökonsekvensbedömningen har det bedömda påverkansområdet utökats och därmed också samrådskretsen. Ett skriftligt kompletterande samråd har hållits mellan den 31 maj och den 21 juni 2024 med fastighets- och ledningsägare inom den utökade delen av påverkansområdet. Länsstyrelsen har underrättats om det kompletterade samrådet och en samrådsredogörelse för det kompletterande samrådet har upprättats.

Efter att SEVAB tagit del av samtliga synpunkter i samrådet har miljökonsekvensbeskrivningen arbetats fram. I och med att länsstyrelsen har beslutat om icke betydande miljöpåverkan har miljökonsekvensbeskrivningen utformats som en liten till miljökonsekvensbeskrivning (förenklat underlag).

En samrådsredogörelse finns i bilaga till miljökonsekvensbeskrivningen

Verkställighetsförordnande

För verkställighetsförordnande krävs att verksamhetsutövaren kan påvisa konkreta skäl för förordnandet, att beaktansvärda nackdelar uppkommer om tillståndet inte kan tas i anspråk omedelbart samt vad som kan bli följden av att verksamheten förskjuts framåt i tiden. Avvägningen mellan verksamhetsutövarens intresse av att påbörja verksamheten måste också med

viss marginal väga tyngre än de intressen som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande ska finnas innan tillståndet får tas i anspråk (NJA 2012 s. 623).

Den ansökta verksamheten är befintlig och är av stor allmän betydelse då den avser den allmänna dricksvattenförsörjningen. Kungsberget har inte tillräcklig kapacitet eller kvalitet för att klara av planerad expansion. Redan idag har tankbilar med dricksvatten från Järbo använts för att komplettera den befintliga vattenförsörjningen i Kungsberget, vilket utgör en mycket ineffektiv och kostsam tillfällig lösning. Bolagets intresse av att få ta tillståndet i anspråk och påbörja verksamheten utan att tillståndet har vunnit laga kraft överväger därför motstående intressen. Verkställighetsförordnande ska därför meddelas.

Arbetstid med mera

Anläggandet av ersättningsbrunnar är ingen åtgärd som tar lång tid. Eftersom det på förhand inte går att bedöma när ersättningsbrunnarna behöver anläggas så yrkas en arbetstid om tio år, räknat från dagen för lagakraftvunnen dom. Tiden för anmälan av anspråk på oförutsedd skada bör bestämmas till fem år efter utgången av arbetstiden.

YTTRANDEN

Havs- och vattenmyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har avstått från att yttra sig.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län

Länsstyrelsen har bedömt att verksamheten kan tillåtas och anført i huvudsak följande.

Arbets tid, verkställighetsförordnande och tid för oförutsedd skada

Länsstyrelsen tillstyrker den yrkade arbetstiden på tio år. Eftersom verksamheten redan pågår och påverkan från det utökade vattenuttaget väntas bli liten anser länsstyrelsen att verkställighetsförordnande kan tillstyrkas. Tillstyrkandet av verkställighetsförordnandet förutsätter dock att verksamheten inte påbörjas innan ett kontrollprogram för verksamheten har tagits fram och godkänts av tillsynsmyndigheten.

Tid för oförutsedd skada bör justeras till tio år. Det är oklart om och när det kommer att bli aktuellt att nyttja tillståndet fullt ut och det kan ta tid innan eventuella negativa effekter påvisas till följd av en ökad grundvattensänkning.

Villkor

Länsstyrelsen har inga synpunkter på villkor 1. Länsstyrelsen anser att villkor 2 i ansökan ska formuleras enligt följande:

2. Bolaget ska upprätta ett förslag till kontrollprogram baserat på den i ansökningshandlingarna föreslagna kontrollen av verksamheten. Kontrollprogrammet ska lämnas in i god tid och godkännas av tillsynsmyndigheten innan uttagsmängderna får utökas.

Ersättning för rättegångskostnader

För det fall målet avgörs utan huvudförhandling har länsstyrelsen yrkat ersättning för kostnader i samband med prövningen. För inläsning av ärendet och yttrande har yrkats ersättning för sex timmars arbetstid á 800 kr, d.v.s. totalt 4 800 kr.

Enskilda fastighetsägare***M.V.P***

A AB, som ägare till fastigheten A, har yrkat ersättning för den skada och olägenhet som kan uppstå till följd av den planerade vattenverksamheten. Detta inkluderar eventuella effekter på fastighetens värde, boendemiljö samt risken för ökade underhållskostnader och/eller kompensation till hyresgäster. Bolaget har förbehållit sig rätten att återkomma med ytterligare specifikation av skadans omfattning och ersättningens storlek vid behov.

R.K.

R.K., ägare av C, har anfört följande.

Miljökonsekvensanalysen är svepande och ytlig. SEVAB har inte kalkylerat eller beräknat hur mycket risken ökar för jordras eller sättningar i marken när grundvattennivån sänks. Sättningarna kan skada husgrunderna.

SEVAB har vidare inte heller estimerat hur grundvattennivåsänkningen påverkar befintliga bergvärmeanledningar i området.

Är SEVAB berett att ikläda sig ekonomiskt ansvar för eventuella framtida skador/problem kopplade till kommande grundvattennivåsänkning?

J.B.

Hon bedriver verksamheten i aktiebolaget Auktionshallen Järbo AB på fastigheten L. Hon hyr också ut en bostadslägenhet på fastigheten.

Hon undrar om den ansökta verksamheten kan påverka hennes fastighet, verksamhet eller hyresgäst.

B.O.Ö.E

Med tanke på de risker en eventuell sänkning av grundvattennivån innebär och att det utmärkta källvattnet i Järbo centralort kan förstöras vid en anslutning bör, vid ett godkännande av ansökan, en så kallad ”bypeng” uppgående till 1 kr/m³ vatten betalas. Pengarna ska placeras i en fond som genererar årliga bidrag till fattiga ideella föreningar i Järbo centralort som kompensation.

A-S.G. och N-G.G.

A-S och N-G.G., ägare av E, har i huvudsak inkommit med samma invändningar som R.K. med tillägget att marken runt området består av mycket blålera. Under de senaste 44 år som de bott på platsen har strandbrinken sjunkit minst 1 meter.

H.H M.H.

H och M.H. har inkommit med liknande invändningar som R.K. samt undrar om SEVAB vet hur stor risk det är att dricksvattnet försämras vid aktuell grundvattennivåsänkning.

Marken runt området består av blålera, vilket en del av husen i området är byggda på. Har något ytterligare undersökning av rasrisk gjorts inför aktuell grundvattennivåsänkning? Deras hus är beläget något längre från ån i avstånd mätt. Nedanför dem, mot ån, har inte fler hus tillåtits byggas.

Sammanfattningsvis anser de att följande risker och konsekvenser av en sänkning av grundvattennivån kan uppstå.

- A. Sättningar i byggnader (blålera) Återställningstid: Månader till år, beroende på omfattning
- B. Påverkat marktryck och skador på infrastruktur Återställningstid: År
- C. Torrare mark och vegetation Återställningstid: Månader till några år
- D. Försämrade vattenkvalitet eller torrlagda brunnar

E. Ekosystem(tex våtmarker) Återställningstid: År till årtionden

F. Sulfidlerors försurning Återställningstid: decennier eller mer

När sulfider väl oxiderat är processen irreversibel. Marken kan behöva omfattande kalkning och sanering.

De har i nuläget inte möjlighet att ange ett specifikt belopp för eventuell skada eller kostnad som de kan åsamkas av verksamheten, eftersom omfattningen av framtida skada/skador ännu inte går att fastställa. De förbehåller sig därför rätten att återkomma gällande ersättningsanspråk vid ett senare tillfälle.

M.N.

M.N., ägare av G, meddelar att han har kommunalt vatten och avlopp samt nyligen installerat en energibrunn (bergvärme).

E.S.

E.S., hälftenägare till fastigheten Sandviken M, har meddelat att han har brunn på sin fastighet samt att fastigheten belastas av brunnsservitut till förmån för en grannfastighet. Ägarna till grannfastigheten har beretts tillfälle att yttra sig.

BOLAGETS BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANEN

Yttranden bemöts av bolaget i huvudsak enligt följande

Länsstyrelsen i Gävleborgs län

Tillåtlighet

Bolaget noterar att länsstyrelsen anser att ansökt verksamhet kan tillåtas.

Arbets tid, verkställighetsförordnande och tid för oförutsedd skada

Bolaget noterar att länsstyrelsen tillstyrker arbetstiden. Vad gäller frågan om verkställighetstillstånd så synes länsstyrelsen vilja villkora den, vilket det saknas rättslig möjlighet att göra. Bolaget kan därför inte gå med på länsstyrelsens önskemål. Vad gäller tid för oförutsedd skada motsätter sig bolaget en justering till tio år. Med beaktande av bolagets bedömning om att inga skador uppkommer är det erforderligt med fem år vad gäller tid för oförutsedd skada. Bedömningen är att inga sättningar uppkommer. Även i övrigt bedöms obetydliga konsekvenser uppkomma avseende de flesta miljöaspekterna och skyddsobjekten. Det är endast för fyra enskilda brunnar i jord som konsekvenser skulle kunna uppkomma, dock är dessa konsekvenser små.

Villkorsförslag

Bolaget noterar att länsstyrelsen inte har några synpunkter på villkorsförslag 1.

Bolaget avböjer länsstyrelsens villkorsförslag 2. Anledningen till detta är att tälten har varit i bruk sedan länge, att större delen av avsänkningen redan skett och att bolaget inte bedömer att uttagen kommer att leda till skada. Bolaget är dock berett att korta angiven tid från tre till två månader.

Ersättning för rättegångskostnader

Bolaget medger att utge begärd ersättning

A AB, ägare till fastigheterna A

Bolaget bedömer att den tillståndssökta vattenverksamheten inte kommer att föranleda några skador. Någon ersättning till följd av denna ansökan är därför

inte aktuell. Om sådana skador ändå skulle uppkomma hanteras det inom ramen för reglerna om oförutsedd skada.

J.B., ägare till fastigheten B

Det finns två bergborrade energibrunnar inom fastigheten, vilka har beaktats i miljökonsekvensbedömningen. Den sökta vattenverksamheten bedöms innebära en obetydlig konsekvens för brunnarna. Inga andra konsekvenser förväntas för fastigheten i frågan.

R.K., ägare till fastigheten C

Bolaget får i anledning av yttrandet återkomma med följande.

1. Kritiken är fel och oberättigad. Bolaget har arbetat fram en detaljerad miljökonsekvensbeskrivning som redovisar konsekvenser för byggnader och anläggningar med avseende på sättningar. Bedömningen baseras på PM Geoteknik där sättningsrisken bedöms baserat på geotekniska undersökningar utförda inom ramen för tillståndsansökan.
2. Kritiken är fel och oberättigad. I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas konsekvenserna av den ansökta verksamheten på samtliga identifierade enskilda brunnar inklusive energibrunnar inom hela påverkansområdet. Bedömningen är baserad på en beräkning av avsänkning i berg som har utförts med hjälp av en grundvattenmodell. För fastigheten C beräknas en avsänkning på ca 0,1 m i ytligt berg vid torra förhållanden och maxuttag. Dock ska noteras att avsänkningen i djupt berg förväntas vara mindre än avsänkningen i ytligt berg. Även om fastigheten är belägen inom påverkansområdet, (vilket har tagits fram utifrån mycket konservativa antaganden) förväntas ingen faktisk avsänkning av grundvattennivåerna kring fastigheten, då de befintliga uttagen vid vattentäkten redan har sänkt

grundvattnets trycknivåer inom en del av påverkansområdet. Bolaget bedömer att den tillståndssökta vattenverksamheten inte kommer att föranleda att några skador uppkommer. Någon ersättning till följd av denna ansökan är därför inte aktuell. Om sådana skador ändå skulle uppkomma hanteras detta inom ramen för reglerna för oförutsedd skada.

B.O.Ö.E, ägare till fastigheten D

Bolaget motsätter sig att erlagga begärd ersättning. Bolaget bedömer att den tillståndssökta vattenverksamheten inte kommer att föranleda att några ersättningsgilla skador uppkommer. Någon ersättning till följd av denna ansökan är därför inte aktuell. Om sådana skador ändå skulle uppkomma hanteras det inom ramen för reglerna om oförutsedd skada. Härtill kommer att angivna föreningar inte är part i målet/skadelidande.

A-S & N-G.G., ägare till fastigheten E

Bolaget får vad gäller punkt 1 – 3 hänvisa till sitt bemötande av R.K. Vad gäller angivna sakförhållanden får bolaget lämna följande redovisning. För fastigheten E beräknas en avsänkning av grundvattennivån om ca 0,1 m i ytligt berg vid torra förhållanden och maxuttag. Dock ska noteras att avsänkningen i djupt berg förväntas vara mindre än avsänkningen i ytligt berg. Även om fastigheten är belägen inom påverkansområdet (vilket har tagits fram utifrån mycket konservativa antaganden) förväntas ingen faktisk avsänkning av grundvattennivåerna kring fastigheten, då de befintliga uttagen vid vattentäkten redan har sänkt grundvattnets trycknivåer inom en del av påverkansområdet.

Avseende pågående sättningar bedöms de inte vara orsakade av den befintliga vattentäkten vars påverkansområde inte bedöms nå så långt norrut varken i djupa eller ytliga jordlager. Avseende skred påverkar en sänkning av

grundvattennivån inte strandens stabilitet till det negativa. Stabilitetsfrågan beskrivs i PM Geoteknik.

H & M.H., ägare till fastigheten F

Trots att fastigheten är belägen inom påverkansområdet (vilket har tagits fram utifrån mycket konservativa antaganden) förväntas ingen faktisk avsänkning av grundvattennivåerna kring fastigheten, då de befintliga uttagen vid vattentäkten redan har sänkt grundvattnets trycknivåer inom en del av påverkansområdet.

Vad gäller punkt 4 och det som fastighetsägarna i övrigt har anfört får bolaget lämna följande redovisning. Bolaget har utrett hur stor risk det är att dricksvattnet försämrats vid denna grundvattennivåsänkning och kommit fram till att påverkan är obetydlig

Avseende oron för skred bedöms en sänkning av grundvattennivån inte påverka strandens stabilitet på ett negativt sätt. Stabilitetsfrågan beskrivs i PM Geoteknik som är en del av miljökonsekvensbeskrivningen. Ytterligare undersökningar av rasrisk längs med Jädraån har inte utförts då det inte bedömdes som nödvändigt. Avseende nämnda risker och konsekvenser av en sänkning av grundvattennivån:

- A. Det är en förändring i portryck i lösa jordlager (t.ex. lera) som kan leda till sättningar och därmed skada på byggnader eller anläggningar inom lerområdet.
- B. En grundvattenavsänkning i ytliga jordlager kan leda till torrare mark, vilket kan påverka vegetationen. I Järbo ligger grundvattennivåerna i isälvsavlagringen, som är det grundvattenmagasin som vattentäkten tar sitt grundvatten från, detta grundvattenmagasin är beläget flera meter under marken där isälvsavlagringen går i dagen (mellan 7 och 18 meter i befintliga grundvattenrör). Därmed bedöms grundvattennivåerna i

isälvsavlagringen inte vara styrande för markens fuktighet, och som en följd därav bedöms vattentäkten inte heller påverka vegetationen.

- C. Påverkan på vattenkvalitet har redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen liksom påverkan på enskilda brunnar.
- D. Påverkan på naturmiljö, inklusive våtmarker har redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen. Inga karterade våtmarker finns inom påverkansområdet.
- E. Sulfidjordar avsätts i områden där tidigare marint eller bräckt vatten funnits där sulfid bildas när dessa avlagringar torrläggs, vanligen genom landupphöjning eller dikning. Då oxideras sulfiden och bildar sulfat. Gränsen för var detta kan ske i Sverige dras ofta till Littorinahavets utbredning, den så kallade Littorinagränsen. Jämförs detta med SGU:s landupphöjningsmodell observeras ett område söder om Järbo där sulfidjordar potentiellt kan ha bildats, varav en lite del ingår i projektets beräknade påverkansområde. Det ter sig dock osannolikt att sulfidjordar förekommer i området eftersom det torrlades ca 1 200 år innan de tidigare påträffade sulfidjordarna i Sverige.

Vidare består en stor del av påverkansområdet av jordbruksmark där dikning troligen skett och efterföljande oxidering av jorden bör ha inträffat varpå sulfiden har övergått i sulfat. Sänkningen i pH som sker vid detta leder till urlakning och mobilisering av vissa metaller, medan det leder till en minskad mobilitet av andra metaller.

Förhållandet mellan olika metaller är en god metod för att bedöma förekomsten av sulfidjordar. I SGU:s biogeokemiska databas redovisas mätningar av metaller. Vid jämförande av halter av nickel och bly (vanligt använt förhållande) i ett par punkter söder om Järbo i Jädraås

flödesriktning påvisas mycket låga tal. Även detta leder till bedömningen att det är låg sannolikhet för förekomst av sulfidjord.

Avslutningsvis, de av fastighetsägarna gjorda hänvisningarna till Öjaren saknar relevans. Öjaren är en annan vattentäkt, belägen ca 20 km från Järbo. Öjaren är dessutom en kombinerad yt- och grundvattentäkt. Öjaren kan således inte användas för bedömning av Järbo vattentäkt.

M.N., ägare till fastigheten G

Bolaget noterar översänd information och har beaktat den i ansökan och redovisade bedömningar. Den sökta vattenverksamheten bedöms innebära en obetydlig konsekvens för brunnen.

DOMSKÄL

Domstolens sammansättning m.m.

Mark- och miljödomstolen har avgjort målet med en rådman och ett tekniskt råd, vilket är tillräckligt med hänsyn till målets omfattning och svårighetsgrad.

I kungörelsen av ansökan framgår att målet kan komma att avgöras på handlingarna. Då ingen part har begärt att huvudförhandling ska hållas och domstolen bedömt det vara onödigt att hålla sådan förhandling har målet med stöd av 22 kap. 16 § andra stycket miljöbalken avgjorts på handlingarna.

Rådighet

SEVAB har genom fastighetsinnehav sådan rådighet som krävs enligt 2 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Miljöbedömning

Länsstyrelsen har beslutat att de planerade åtgärderna inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Domstolen konstaterar att det följer av 6 kap. 20 § miljöbalken att en specifik miljöbedömning därmed inte behövs. De formella kraven på miljöbedömningen när betydande miljöpåverkan inte kan antas, framgår av 6 kap. 47 § miljöbalken. Uppgifterna i en så kallad liten miljökonsekvensbeskrivning används av domstolen för att pröva bl.a. tillståndsfrågan.

Det har inkommit flertalet påpekanden från privata sakägare avseende risk för sättningar samt risk för påverkan av enskilda brunnar m.m. SEVAB har på ett tillräckligt sätt bemött påpekandena samt hänvisat till relevanta utredningar samt miljökonsekvensbeskrivningen. Mark- och miljödomstolen konstaterar att den utredning som ansökan vilar på är tillräckligt omfattande för att kunna bedöma verksamhetens miljöpåverkan och därmed också tillståndsfrågan.

Lagligförklaring

Av 17 § första stycket lagen (1998:811) om införande av miljöbalken (MP) framgår att om en vattenanläggning har tillkommit utan tillstånd enligt vattenlagen (1983:291) eller motsvarande äldre lagstiftning eller om tillståndsfrågan beträffande en sådan anläggning är oklar, får den som äger anläggningen eller avser att utnyttja den för vattenverksamhet begära prövning av anläggningens laglighet hos mark- och miljödomstolen.

Sökanden har yrkat lagligförklaring av uttagsbrunnar som finns på vattentäkten sedan mitten av 1900-talet. Domstolen konstaterar att de berörda brunnarna har utförts före miljöbalkens ikraftträdande. Av utredningen i målet framgår att tillstånd saknas för anläggningen. Det finns därmed förutsättningar för laglighetsprövning enligt 17 § MP.

Vid bedömningen av lagligheten av en vattenanläggning som tillkommit utan tillstånd före ikraftträdandet av miljöbalken ska de bestämmelser som gällde vid anläggningens tillkomst tillämpas, se 18 § MP. Vid tillkomsten av de aktuella brunnarna gällde 1918 års vattenlag. Domstolen kan konstatera att det inte finns något som tyder på annat än att vattenanläggningen tillkommit i enlighet med bestämmelserna som gällde vid dess tillkomst. Anläggningen kan därför lagligförklaras.

Tillåtlighet vattenverksamhet

Det finns inte någonting som talar för att den ansökta verksamheten kommer att föranleda skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön.

Mark- och miljödomstolen delar bolagets bedömning att verksamheten inte leder till ökad skredrisk och att risken för att miljöeffekter kopplade till sulfathaltiga jordar är mycket liten.

Mark- och miljödomstolen bedömer vidare att lokaliseringen är lämplig samt att verksamheten inte äventyrar möjligheten att uppnå någon miljö kvalitetsnorm. Anläggningen och verksamheten står inte heller i konflikt med någon detaljplan, områdesbestämmelser eller försvårar för annat nyttjande av samma vattentillgång. Vidare bedöms att verksamheten inte kommer att försämra status eller äventyra möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormer i berörda vattenförekomster.

Området där ersättningsbrunnarna får placeras är i direkt anslutning till nuvarande uttagsbrunnar och rör samma täkt. Det planerade anläggningsarbetet är mycket begränsat och domstolen bedömer att miljö påverkan vid uttag i eventuella ersättningsbrunnar inte mer än obetydligt skiljer sig från uttag i befintliga brunnar.

Mark- och miljödomstolen finner vid en samlad bedömning att de ansökta åtgärderna inte står i strid med miljöbalkens tillåtlighets- och hänsynsregler och att tillstånd därmed ska lämnas. Tillståndet ska omfatta en årlig volym grundvatten och förenas med villkor.

Villkor

Den formulering av tillståndet som SEVAB har föreslagit medför att grundvattenuttaget regleras på års- och månadsbasis vilket är en relativt lång tidsskala. Domstolen bedömer att det är lämpligt att även reglera uttaget på kortare tidsskala för att undvika en stor lokal avsänkning av grundvattennivån. Därför föreskrivs ett kompletterande villkor som begränsar vattenuttaget till flöde av sådan storleksordning som har redovisats i bolagets kapacitetsanalys och i miljökonsekvensbedömningen. Eftersom omgivningspåverkan till stor del är förknippad med uttagsvolymen finner domstolen att det är lämpligt att i villkor föreskriva standardmässig utrustning för mätning av vatten. Sådan utrustning är central för möjligheten att visa efterlevnad av tillståndet och kan inte anses betungande för SEVAB.

För verksamheten gäller miljöbalkens bestämmelser om egenkontroll. Mark- och miljödomstolen är av uppfattningen att förslag till kontrollprogram för nya verksamheter typiskt ska lämnas till tillsynsmyndigheten en viss tid innan tillståndet tas i anspråk. Därmed skapas goda förutsättningar för dokumentation av befintliga förhållanden samt uppföljning och kontroll. Med hänsyn till att det finns ett starkt allmänintresse i dricksvattenförsörjning, att effekterna av täktverksamhet på platsen är kända och att tillståndet kan tas i anspråk under ett verkställighetsförordnande, bedömer domstolen att ett kontrollprogram i detta fall kan lämnas efter att tillståndet tagits i anspråk.

Domstolen noterar att SEVAB i ansökan beskrivit hur anläggningsarbeten ska genomföras. Det får anses att SEVAB därigenom har åtagit sig genomförandet på angivet sätt. SEVAB beskriver i ansökan hanteringen av maskiner och

petroleumprodukter, utrustning för att omhänderta eventuellt spill samt principer för uppställning av maskiner. Vidare har SEVAB åtagit sig att samla upp och omhänderta material som lossas av bormaskinen vid anläggningsarbeten. Mark- och miljödomstolen bedömer att bolagets åtaganden är tillräckliga i relation till de arbeten som avses och ser inte behov av ytterligare villkor i denna del.

Villkoren framgår av domslutet.

Kontroll

För verksamheten gäller miljöbalkens bestämmelser om egenkontroll. SEVAB har i ansökan uppgett att kontrollen huvudsakligen kommer att bestå i att övervaka uttagen vattenmängd, mäta grundvattennivåer i grundvattenrör samt uppföljning av råvattenkvalitet genom provtagning.

Verkställighetsförordnande

När det finns skäl till det, får mark- och miljödomstolen med stöd av 22 kap. 28 § miljöbalken förordna att tillståndet till en verksamhet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

De ansökta åtgärderna och verksamheten fyller ett angeläget syfte, nämligen dricksvattenförsörjning. Vidare föreligger mångårig erfarenhet av grundvattenbortledning på samma plats och omgivningspåverkan bedöms därför till övervägande del vara känd. Vid dessa omständigheter finner mark- och miljödomstolen att det finns tillräckliga skäl för att förordna att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har fått laga kraft.

Ett sådant ianspråktagande förutsätter, enligt 22 kap. 28 § miljöbalken, att SEVAB dessförinnan ställt erforderlig säkerhet hos länsstyrelsen.

Arbets tid

Mark- och miljödomstolen bedömer att eftersom frågan om arbetstid i huvudsak rör ersättningsbrunnar med närbelägen lokalisering ska den av bolaget yrkade tiden medges.

Tid för anmälan av oförutsedd skada

Mark- och miljödomstolen beslutar, mot bakgrund av vad länsstyrelsen har anfört, att tiden för anmälan av oförutsedd skada ska vara 10 år.

Ersättningsfri andel

Mark- och miljödomstolen bedömer att allmän vattenförsörjning är en prioriterad användning av vatten. Domstolen beslutar att den förlust enligt 31 kap. 22 § miljöbalken som verksamhetsutövaren är skyldig att underkasta sig utan ersättning bör bestämmas till en tjugondel av produktionsvärdet.

Rättegångskostnader

Mark- och miljödomstolen gör ingen annan bedömning än att länsstyrelsen är berättigad ersättning för rättegångskostnader och att det yrkade beloppet är skäligt. Domstolen beslutar med stöd av 25 kap. 2 § miljöbalken att bolaget ska betala 4 800 kr till länsstyrelsen.

Prövningsavgift

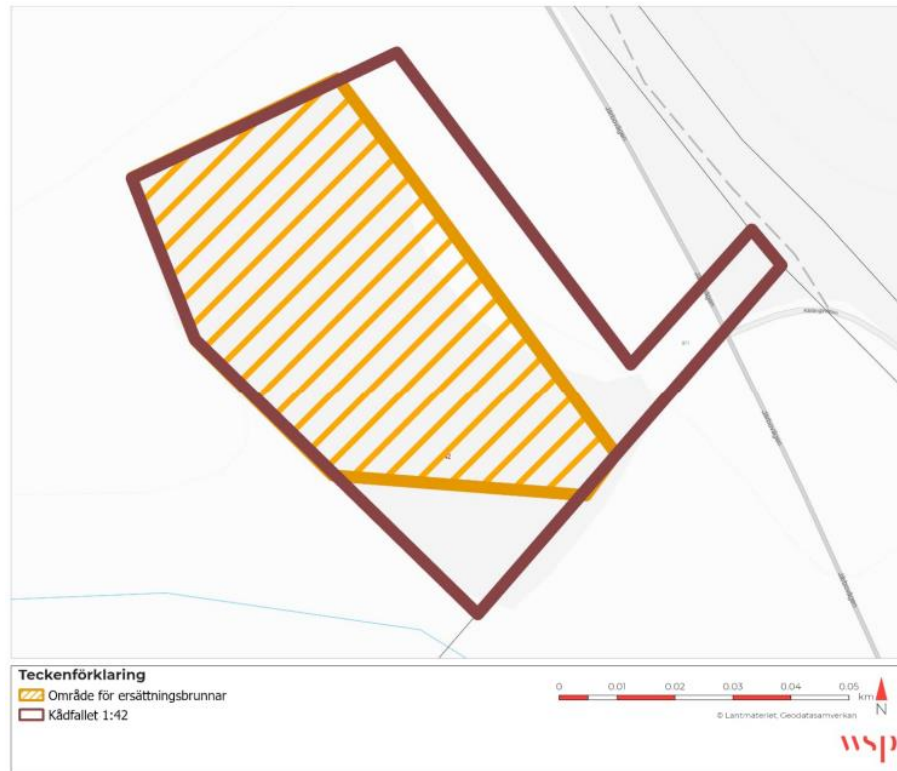
Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att ändra den tidigare, med stöd av 3 kap. förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, preliminärt fastställda avgiften om 37 450 kr. Avgiften är betald.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-01)
Överklagande senast den 4 december 2025. Prövningstillstånd krävs.

Målet har avgjorts av chefsrådmannen Marit Åkerblom, ordförande, och tekniska rådet Kristoffer Hallberg.

LOKALISERING AV ERSÄTTNINGSBRUNNAR

Område inom vilket ersättningsbrunnar får placeras framgår av Figur 1.

Figur 1. Område (skrafferat) för placering av ersättningsbrunnar inom fastigheten X.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress, e-postadress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se